

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av elevers tillgång till
läroböcker och andra läromedel i de obligatoriska
skolformerna vid Flobyskolan i Falköpings kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Flobyskolan avseende verksamhetens kvalitet gällande elevers tillgång till läroböcker och andra läromedel i de obligatoriska skolformerna.

Granskningens syfte är att granska kvaliteten i de utvalda skolornas arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen (se Bilaga 3). Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer, hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar eller låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolans arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål

Skolinspektionen bedömer att Flobyskolan i Falköpings kommun i flera delar uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Ge eleverna möjlighet att använda läroböcker även utanför undervisningstid.
- Stärk ledningen och samordningen av arbetet med att ge alla elever tillgång till läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.
- Skapa förutsättningar för ett medvetet och gemensamt arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande användningen av läroböcker och andra läromedel.
- Utvärdera tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel samt vidta vid behov åtgärder för att utveckla skolans arbete.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast **den 22 april 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas. Redogörelsen skickas via e-post, till kvalitetsgranskningarsthlm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer (dnr 2025:5011) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Skolans arbete med att ge eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål

Bedömningsområden
Lärarnas arbete med att organisera och genomföra undervisningen så att eleverna får använda läroböcker och andra läromedel. • Sammanhang, progression och ämnesintresse • Instruktioner och användning av läroböcker och andra läromedel i undervisningen • Användning av läroböcker och andra läromedel anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov • Möjlighet att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid
Rektorns ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel. • Rektorns styrning och ledning av arbetet gällande elevernas tillgång till läroböcker och andra läromedel • Rektorns ansvar för lärarnas delaktighet i valet av läroböcker och andra läromedel • Rektorns arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande läroböcker och andra läromedel • Utvärdering och utvecklingsarbete gällande läroböcker och andra läromedel

Skolinspektionen bedömer att Flobyskolan i Falköpings kommun i flera delar uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, observationer av delar av lärmiljön med fokus på tillgången till läroböcker och andra läromedel samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Sammanhang, progression och ämnesintresse

Granskningen visar att läroböcker och andra läromedel används för att skapa sammanhang och överblick över de ämnen och moment som eleverna läser. Därutöver visar granskningen att det finns ett medvetet arbete gällande läroböcker och andra läromedel som möjliggör progression i elevernas lärande samt bidrar till att eleverna vill lära sig mer.

Av intervjuer med elever och lärare framgår att eleverna använder relevanta läroböcker i samtliga teoretiska ämnen. Därtill används andra läromedel i ämnen såsom matematik, moderna språk, samt natur- respektive samhällsorienterande ämnen. Lärare i förskoleklass, årskurs 1–3 och 4–6 berättar att undervisningen till stor del bygger på läroböcker och att de används på daglig basis. Andra läromedel används också, men inte i samma utsträckning. Läroböcker utgör en grund för undervisningen i årskurs 7–9, även om det finns en större variation mellan ämnen och lärare i vilken omfattning de använder läroboken i undervisningen. I flera ämnen såsom historia, svenska och moderna språk, ger lärarna exempel på hur läroböckerna kompletteras med andra läromedel eller material som lärarna tar fram själva. Enligt lärarna påverkar faktorer som val av arbetssätt under enskilda arbetsmoment och elevernas förutsättningar i vilken utsträckning läroböcker används i undervisningen. Därutöver utgör lärarhandledningarna enligt lärarna ett stöd i arbetet med att planera lektioner och exempel på övningar och frågor som kan knytas till arbetet med läroböckerna i klassrummet.

I förskoleklass och årskurserna 1–3 har eleverna ett eget exemplar av läroböcker och arbetsböcker i ämnena engelska, matematik och svenska. I årskurs 1–3 finns det klassuppsättningar av läroböcker i natur- och samhällsorienterande ämnen som delas mellan klasserna. Enligt lärarna planeras undervisningen så att det inte uppstår några krockar i syfte att eleverna ska ha tillgång till en egen lärobok. I årskurs 4–6 har eleverna ett eget exemplar av läroböcker och arbetsböcker i svenska och matematik, men däremot inte i engelska, natur- och samhällsorienterande ämnen där det finns klassuppsättningar av läroböckerna. Detta medför att eleverna under vissa lektioner kan behöva dela läroböcker med varandra i par, alternativt att eleverna får arbeta med någon annan form av lärverktyg när böckerna inte räcker till. I årskurs 7–9 har eleverna tillgång till läroböcker i alla ämnen, men det varierar ifråga om eleverna har ett eget exemplar eller om de får låna exemplar ur klassuppsättningar. Exempelvis har eleverna ett eget exemplar av läroboken i matematik och samhällsorienterande ämnen, medan de i svenska, teknik och naturorienterande ämnen har tillgång till exemplar av läroböcker i klassuppsättningar som används under lektionerna.

Av intervju med elever framgår att det är vanligt förekommande att elever och lärare läser och går igenom lärobokens text tillsammans i exempelvis de samhälls- och naturorienterande ämnena. Den gemensamma läsningen kan ofta föregås av att läraren håller en genomgång som bygger på lärobokens framställning och följs sedan av att eleverna får arbeta självständigt med texten och tillhörande uppgifter.

Lärare ger exempel på hur de arbetar för att stärka och utveckla elevernas läsförmåga och lässtrategier. Något som förekommer på alla stadier är gemensam högläsning i helklass där lärarna stämmer av att eleverna förstått innebörden i det som de läser och de centrala begrepp som tas upp. Andra exempel är att eleverna får träna på att stanna upp i läsningen, läsa texten flera gånger och plocka ut det viktigaste ur texterna. Särskild uppmärksamhet ägnas åt att uppehålla sig vid och gå igenom nya ämnesspecifika begrepp som eleverna möter. Dessutom får eleverna göra egna sammanfattningar av vad de läser i läroböckerna.

Flera lärare uppger att de inte noterat några skillnader när det gäller flickors och pojkars resultat kopplat till användandet av läroböcker. En lärare framhåller att hens upplevelse är att elevernas läsförståelse överlag har blivit sämre oberoende av variabeln kön och att de skillnader som möjligen kan urskiljas främst märks på individnivå.

Elever och lärare framhåller att läroböcker bidrar och stöttar elevernas kunskapsutveckling genom att ge en struktur och ett sammanhang till vad undervisningen tar upp. Några lärare uppger att läroböcker fyller en funktion i att befästa kunskaper hos eleverna och bidrar till att de kommer ihåg sådant som behandlats i undervisningen. Det finns också en tydlig koppling mellan läroboken och lärares genomgångar och de diskussioner som lärare och elever har med varandra. En elev framhåller att vissa frågor som de möter i läroböckerna uppmuntrar till att eleverna får tänka själva och bidrar till ett ökat intresse för ämnet.

Instruktioner och användning av läroböcker och andra läromedel i undervisningen

Granskningen visar att lärarna ger eleverna ändamålsenliga instruktioner i hur läroböcker och andra läromedel ska användas.

Av intervjuer med lärare framgår att lärarna går igenom läroböckernas olika delar och upplägg samt i vilken ordning som innehållet ska behandlas tillsammans med eleverna. Ett exempel är att eleverna i årskurserna 4 och 7 får lära sig hur läroböckerna är tänkta att användas och att det är en kunskap som de sedan bär med sig under de följande årskurserna. Enligt lärare som undervisar i årskurs 4–6 ges instruktioner om hur läroböckerna ska användas i samband med att lärare går igenom planeringen för vad som

ska ske på enskilda lektioner. Det kan bland annat handla om vilka sidor som ska läsas eller uppgifter som eleverna ska arbeta med, vilket ofta presenteras digitalt. Även i årskurs 1 - 3 går lärarna igenom hur läroböckerna är uppbyggda och vad de innehåller tillsammans med eleverna. Lärare brukar ibland ha med läroböcker till föräldramöten i syfte att ge vårdnadshavare en uppfattning om vad eleverna arbetar med.

Av intervju med elever framgår att de får instruktioner från lärarna om vilka sidor och uppgifter som de ska arbeta med under lektionerna. Enligt eleverna ges instruktioner såväl muntligt som skriftligt. Ofta arbetar eleverna enskilt eller i mindre grupper med text och uppgifter innan svaren går igenom tillsammans i helklass.

Användning av läroböcker och andra läromedel anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov

Granskningen visar att lärarna i undervisningen använder läroböcker och andra läromedel som är anpassade efter elevernas förutsättningar och behov.

I intervju ger lärare olika exempel på att eleverna får arbeta med läroböcker och andra läromedel på olika nivåer i flera ämnen. Exempelvis innehåller läroböckerna i matematikuppgifter av olika svårighetsgrad utifrån de spår som eleverna följer i läroboken. Även i svenska och samhällsorienterande ämnen finns det övningsuppgifter av olika svårighetsgrad som lärarna ger till eleverna utefter behov. Lärare berättar att de ibland hämtar sådana kompletterande uppgifter från andra läroböcker eller läromedel. Lärarna uppger att de har tillgång till lärarhandledningar i olika ämnen i digital eller fysisk form. Dessa används bland annat till att ge eleverna både lättare och svårare uppgifter, exempelvis i moderna språk och matematik.

Lärare ger exempel på att elever som inte kommit lika långt i sin kunskapsutveckling kan få arbeta med läroböcker som innehåller enklare texter eller är avsedda för yngre årskurser. Det finns också möjlighet för eleverna att lyssna på böckerna som ett komplement till läsningen. Därtill formulerar lärarna ibland om de frågor som eleverna arbetar med för att underlätta deras förståelse för vad de ska göra. Lärare framhåller också vikten av att läroböckernas framställningar av ämnet är begripliga för eleverna, exempelvis att illustrationer förklaras och att texter och uppgifter är anpassade till elevernas kunskapsnivå. Lärarna uppger att läroböckerna i svenska och engelska innehåller repetitionsuppgifter som knyter an till tidigare innehåll och bidrar till att befästa kunskaper hos eleverna.

Möjlighet att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid

Granskningen visar att det skiljer sig åt mellan olika ämnen och årskurser om eleverna har tillgång till och ges möjlighet att använda läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid.

Av intervju med lärare framgår att eleverna har möjlighet att ta hem läroböcker i flera ämnen såsom matematik, svenska, samhällsorienterande ämnen och moderna språk. Samtidigt får eleverna inte ta hem läroböcker i naturorienterande ämnen på högstadiet, vilket enligt lärare beror på ett behov av att avgränsa mängden text och information som eleverna ska arbeta med inför exempelvis ett prov. Även lärare som undervisar i natur- och samhällsorienterande ämnen i mellanstadiet framhåller att de gör sammanfattningar av läroböckernas innehåll som eleverna får träna på istället för att läsa i läroböckerna inför prov. Även om det inte finns tillräckligt med läroböcker till eleverna framhåller lärarna att det inte är avsaknaden på böcker, utan behovet av avgränsning som är orsaken till att böckerna inte skickas med hem. Undantag görs om en elev varit sjuk eller ledig. Lärare som undervisar i årskurs 1–3 berättar att eleverna har läxor i matematik och svenska och i dessa ämnen får eleverna ta hem läroböcker.

Elever och lärare uppger att eleverna i samband med hemarbete får instruktioner om hur de ska arbeta med läroböcker och andra läromedel. Samtidigt finns det enligt lärarna en variation i hur instruktionerna förmedlas. Vissa lärare ger eleverna instruktioner via skolans digitala plattform, medan andra ger instruktioner muntligt eller i pappersform. En elev berättar att lärarna har gått igenom olika former av studieteknik med eleverna i syfte att underlätta hemarbete och förberedelser inför exempelvis prov. Ett exempel som eleven nämner är att de fått lära sig hur man kan dela upp text i delar och bearbeta en viss mängd information åt gången, vilket underlättat arbetet med läxor och provförberedelser.

Rektorns styrning och ledning av arbetet gällande elevernas tillgång till läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn i viss mån styr och leder arbetet så att eleverna får tillgång till ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel.

I intervju med rektorn framkommer att rektorn sett till att det finns avsatta medel för att köpa in läroböcker och andra läromedel som behövs i undervisningen. Enligt rektorn är inköp av läroböcker och andra läromedel prioriterat i skolans budget. Därtill tar skolan del av de statsbidrag som finns att söka för inköp av läroböcker. Samtidigt framkommer av granskningen att eleverna inte har tillgång till ett eget exemplar av läroböcker i ämnen där flera klasser delar på en klassuppsättning,

exempelvis i natur- och samhällsorienterande ämnen på mellanstadiet. I stället kan en del elever bli hänvisade till att arbeta med andra lärverktyg när läroböckerna inte räcker till.

Av Skolinspektionens observation av den fysiska lärmiljön med fokus på läroböcker och andra läromedel framkommer att eleverna på samtliga stadier har tillgång till egna läroböcker i flera ämnen såsom svenska och matematik samt att det finns klassuppsättningar som eleverna får dela på i exempelvis natur- och samhällsorienterande ämnen. Lärarhandledningar finns att tillgå i fysisk och digital form. Rektorn uppger att tillgången till läroböcker och andra läromedel har varit god under en längre tid och att lagändringen om elevers tillgång till läroböcker som trädde i kraft 2024 inte medfört någon större förändring mot hur det har varit tidigare. Samtidigt är rektorn inte fullt insatt i hur tillgången till läroböcker ser ut på skolan. Exempelvis får elever på mellanstadiet dela på läroböcker i natur- och samhällsorienterande ämnen, vilket rektorn uppger sig inte ha kännedom om.

Rektorns ansvar för lärarnas delaktighet i valet av läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn tar ansvar för att göra lärarna delaktiga i valet av vilka läroböcker och andra läromedel som kan användas för att nå utbildningens mål.

Av intervju med rektorn framgår att lärarna gör val av läroböcker och andra läromedel. Urvalet görs i samverkan lärare emellan och sker främst inom arbetslagen. Enligt rektorn har lärarna en hög grad av autonomi när det gäller urval och inköp av läroböcker och lägger sig därför inte i lärarnas val. Arbetslagen får varje år en summa pengar som är avsedd för inköp av läroböcker och andra läromedel. Rektorn framhåller att hen är av åsikten att det ska finnas en kontinuitet i valen av läroböcker så att de inte byts ut med för täta mellanrum. I intervju uppger lärare att de diskussioner som förs med rektorn kring val av läroböcker och andra läromedel handlar om ekonomiska aspekter såsom om det finns utrymme för inköp och att rektorn brukar godkänna de beställningar som lärarna vill göra. Lärarna uppger att val av läroböcker och andra läromedel är en fråga som återkommande diskuteras i kollegiet, med viss tyngdpunkt i slutet av läsåret då nya beställningar av läroböcker ska genomföras. I situationer där lärarna inte är överens om vilken lärobok som ska köpas in gör de en sammanställning didaktiska överväganden kring de olika alternativen innan de kommer fram till ett gemensamt förslag. Lärarna framhåller i likhet med rektorn vikten av kontinuitet i valen av läroböcker.

Rektorns arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn i viss mån skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete gällande användning av läroböcker och andra läromedel för likvärdighet inom skolenheten.

Av intervju med rektorn framgår att det skiljer sig åt på vilket sätt som läroböcker och andra läromedel används i undervisningen. En del lärare använder läroboken som stomme i undervisningen, medan andra använder läroboken mer sporadiskt eller som komplement. Rektorn för samtal med enskilda lärare om användandet av läroböcker i undervisningen, men det förs inga samlade diskussioner mellan lärarna och rektorn. Enligt rektorn händer det att frågor om läroböcker och andra läromedel diskuteras på gemensamma mötestider eller i samband med andra kollegiala samtal, men dessa uppstår i sådana fall spontant inom ramen för allmänpedagogiska diskussioner. Lärare uppger i intervju att det inte finns några överenskommelser eller riktlinjer om hur läroböcker och andra läromedel ska användas i undervisningen. Vissa lärare pratar med sina ämneskolleger om hur de arbetar med och använder läroböckerna, men det sker i sådant fall på enskilda lärares initiativ. Ett exempel är att lärare på lågstadiet använder samma läroboksserier i de olika årskurserna, men det kan skilja sig åt mellan lärare hur läroböckerna används i undervisningen. Lärare som arbetar på låg- respektive mellanstadiet ingår i samma arbetslag och har på så vis viss insyn i vilka läroböcker som används på de olika stadierna, men överlag finns det inte något utbyte på skolan i sin helhet när det gäller frågor om användandet av läroböcker och andra läromedel. Lärarna delger viss information om användandet av läroböcker och andra läromedel i samband med överlämningar av elever mellan stadier, men det handlar då främst om enskilda elever och inte hur läroböcker används i större grupper och klasser.

Utvärdering och utvecklingsarbete gällande läroböcker och andra läromedel

Granskningen visar att rektorn ser till att lärarna i viss mån utvärderar hur läroböcker och andra läromedel fungerar i undervisningen i förhållande till elevers utveckling mot målen.

Av intervjuer med lärare och rektorn framgår att lärarna i vissa fall utvärderar hur läroböcker och andra läromedel fungerar i undervisningen. Samtidigt har inte rektorn initierat någon mer systematisk utvärdering av de läroböcker och andra läromedel som lärarna använder i undervisningen och som skulle kunna användas i skolans utvecklingsarbete. Lärarnas utvärderingar tenderar därför att ske spontant genom samtal i kollegiet

utan rektorns medverkan eller insyn. Lärarna uppger att fokus i de utvärderingar som görs framförallt handlar om när det inte fungerar, vad som eventuellt behöver förändras i användandet eller om läroboken eller läromedlet i fråga behöver förnyas eller bytas ut. I viss mån utvärderas läroböckerna inför nya beställningar av läroböcker och handlar då om den aktuella läroboken bidragit till att stärka elevernas kunskapsutveckling eller ej.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 1

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Ge eleverna möjlighet att använda läroböcker även utanför undervisningstid.

Av skollagen framgår att eleverna utan kostnad ska ha tillgång till läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.¹ Av läroplanen framgår att läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål och får möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang.² Av förarbetena framgår att formuleringen att eleverna ska "ha tillgång till" de läroböcker som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål innebär att eleverna till exempel ska få möjlighet att ta med läroböckerna hem så att eleverna kan repetera, läsa på och gå tillbaka till det som läraren belyst i undervisningen och på så sätt fördjupa och befästa sina kunskaper.³

Motiveringen till utvecklingsområdet är att lärarna i begränsad utsträckning ger eleverna möjlighet att använda läroböcker utanför lektionstid i några ämnen. På mellanstadiet får eleverna exempelvis utgå från lärares sammanfattningar i stället för att läsa i sina läroböcker i natur- och samhällsorienterande ämnen när de förbereder sig inför prov. Även på högstadiet saknar eleverna möjlighet att ta hem läroböckerna i naturorienterande ämnen. Att eleverna inte kan arbeta med läroböcker

¹ 10 kap. 10 § Skollagen (2010:800)

² Lgr22 avsnitt 2.2 Kunskaper

³ Prop. 2023/24:21 s. 46

eller andra läromedel utanför lektionstid försvårar deras möjligheter till fördjupning, repetition och förberedelse samt läxläsning.

Genom att öka tillgången till och aktivt främja användningen av läroböcker och andra läromedel utanför lektionstid kan elever ges bättre möjligheter att utveckla sin förståelse och självständigt befästa kunskaper.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att eleverna har tillgång till de läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål även utanför undervisningstid. Skolverket har material om läxor som kan användas i detta.⁴

Utvecklingsområde 2

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Stärk ledningen och samordningen av arbetet med att ge alla elever tillgång till läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

Av läroplanen framgår att rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna. Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.⁵

Motiveringen till utvecklingsområdet är att det inte finns tillräckligt med exemplar så att varje elev har tillgång till en egen lärobok i några ämnen på mellanstadiet. Vidare framgår det att rektorn inte har kännedom om att det i vissa ämnen finns ett begränsat antal läroböcker vilket gör att eleverna måste dela på dem.

Genom att öka tillgången till läroböcker ger det elever en grundläggande utgångspunkt för undervisningen, oavsett tidigare kunskaper vilket är i

⁴ [Läxor - Skolverket](#) hämtad 2025-10-14

⁵ Lgr22 avsnitt 2.8 Rektorns ansvar

linje med läroplanens mål om en likvärdig utbildning för alla. Läroböcker som är författade av ämnesexperter och granskade av fackgrupper säkerställer att innehållet är korrekt, sakligt och i linje med skollagen och läroplanens krav på objektivitet.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ger alla elever tillgång till läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

Utvecklingsområde 3

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Skapa förutsättningar för ett medvetet och gemensamt arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande användningen av läroböcker och andra läromedel.

Av skollagen framgår att utbildningen ska ta hänsyn till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.⁶ Av förarbeten till skollagen framgår att läromedel kan ha betydelse för skolans kompensatoriska uppdrag och bidra till att stärka elevernas tillgång till en likvärdig utbildning.⁷ Skollagen föreskriver vidare att utbildningen inom varje skolform ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas.⁸ Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen.⁹ Av läroplanen framgår att läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.¹⁰ Vidare framgår att rektorn, inom givna ramar, har ett särskilt ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.¹¹

Motiveringen till utvecklingsområdet är att det i begränsad utsträckning finns ett gemensamt förhållningssätt kring användningen av läromedel i

⁶ 1 kap. 4 § skollagen (2010:800)

⁷ Prop. 2023/24:21 s. 30

⁸ 1 kap. 9 § skollagen

⁹ Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag. En likvärdig utbildning.

¹⁰ Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper

¹¹ Lgr22, avsnitt 2.8 Rektors ansvar

undervisningen. Rektorn har en begränsad roll i att skapa förutsättningar för en medvetenhet i arbetet med likvärdighet inom skolenheten gällande användningen av läroböcker och andra läromedel.

Genom att rektorn skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete kring användningen av såväl läroböcker som andra läromedel, kan likvärdigheten och undervisningens kvalitet på skolenheten främjas. Vidare kan detta bidra till att eleverna ges reella möjligheter att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling, utifrån sina individuella förutsättningar och behov.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete med likvärdighet inom skolenheten gällande användningen av läroböcker och andra läromedel

Utvecklingsområde 4

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Utvärdera tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel samt vidta vid behov åtgärder för att utveckla skolans arbete.

Av läroplanen framgår att rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna.¹² Av förarbetena framgår att en definition av begreppen lärobok, läromedel och lärverktyg i skollagen kan bidra till möjligheten att systematiskt och kontinuerligt kunna följa upp tillgång och användning av läromedel utifrån likvärdighet och skolans kompensatoriska uppdrag.¹³

Motiveringen till utvecklingsområdet är att granskningen visar att det i nuläget inte görs någon systematisk uppföljning, utvärdering eller analys av tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel på skolenheten. I den mån utvärdering förekommer sker det spontant utifrån att de läroböcker och andra läromedel som används inte gynnar elevernas lärande i tillräcklig utsträckning.

¹² Lgr 22 avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

¹³ Prop. 2023/24:21 s. 27

Genom att lärare ges möjlighet att utvärdera materialets kvalitet, pedagogiska upplägg och anpassning till elevernas behov, kan analysen av utvärderingens resultat leda till ett medvetet förhållningssätt och robusta beslut gällande eventuella utvecklingsåtgärder.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna ges förutsättningar att på ett systematiskt sätt följa upp, utvärdera och analysera resultaten samt vid behov vidta åtgärder avseende tillgången till och användningen av läroböcker och andra läromedel på skolenheten. Sådana förutsättningar kan vara schemalagda möten för läromedelsdiskussioner, etablering av arbetsgrupper eller stöd i form av riktlinjer och resurser för att effektivisera processen. Skolverket har material som kan användas i detta.¹⁴

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Ewa Mölleryd, utredare.

Föredragande i ärendet har varit utredare Carl Bexell I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredarna Susanne Tistad och Anna-Carin Kostic deltagit.

¹⁴ [Systematiskt kvalitetsarbete - Skolverket](#) hämtad 2025-10-14

Bilaga 1: Författningsstöd

Den 1 juli 2024 trädde ändringar i skollagen i kraft som syftar till att stärka elevers tillgång till ändamålsenliga läromedel.¹⁵ Ändringarna gäller för flera skolformer. För grundskolan är lydelsen följande¹⁶:

Eleverna ska utan kostnad ha tillgång till läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.

I skollagens första kapitel har införts definitioner av begreppen läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg.

I skollagen avses med

- lärobok: tryckt läromedel, med eller utan digitala komponenter,
- läromedel: helt eller delvis tryckt eller digitalt verk som är avsett att användas i undervisningen, som överensstämmer med relevanta delar av tillämplig kurs-, ämnes- eller ämnesområdesplan och läroplanen, och som är utgivet av någon som bedriver utgivningsverksamhet av professionell art,
- lärverktyg: läroböcker, andra läromedel och andra tryckta eller digitala verk samt utrustning och material som används i undervisningen.¹⁷

I samband med lagändringarna har regeringen även beslutat om nya formuleringar i flera läroplaner.¹⁸ I läroplanen för grundskolan har ändringarna följande lydelse.

Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven får använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.¹⁹

Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

¹⁵ Lag (2023:951) om ändring i skollagen (2010:800).

¹⁶ 10 kap. 10 § andra stycket skollagen.

¹⁷ 1 kap. 3 § elfte–trettonde strecksatserna skollagen.

¹⁸ Förordning (SKOLFS 2024:590) om ändring i förordningen (2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.

¹⁹ Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper.

- alla elever erbjuds strukturerad undervisning under lärares ledning,
- alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker, andra läromedel och andra lärverktyg som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål,
- alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda skolbibliotek,
- alla lärare får tillgång till de lärarhandledningar som behövs för att ge eleverna en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål.²⁰

²⁰ Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar.

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Flobyskolan den 25 september 2025. Besöket genomfördes av utredarna Carl Bexell och Susanne Tistad.

Skolenheten är en kommunal skola, verksam i Falköpings kommun med förskoleklass och årskurserna 1–9. På skolenheten går 320 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- En observation av delar av lärmiljön med fokus på tillgången till läroböcker och andra läromedel.
- En gruppintervju med elever.
- Tre gruppintervjuer med lärare.
- En intervju med rektorn.
- Dokument som begärts in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

De samlade iakttagelserna från de skolenheter som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport. Rapporten är planerad att publiceras under 2026.

Bilaga 3: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska kvaliteten i skolors arbete för att ge eleverna tillgång till och användning av läroböcker och andra läromedel i förhållande till Skolinspektionens kvalitetskriterier.

Frågeställning

I vilken utsträckning får eleverna tillgång till och förutsättningar att använda läroböcker och andra läromedel som behövs för en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål?

Kvalitetskriterier

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Inom granskat område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning.

Lärarnas arbete med att organisera och genomföra undervisningen så att eleverna får använda läroböcker och andra läromedel.	Rektorns ansvar för att alla elever får tillgång till och förutsättningar att använda ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel.
Lärarna ser till att eleverna, såväl flickor som pojkar, får använda läroböcker och andra läromedel på ett sätt som bidrar till att skapa sammanhang och överblick över ämnesområden. Vilket ger progression i lärandet samt stärker elevernas ämnesintresse och vilja att lära sig mer. Lärarna ser till att eleverna får ändamålsenliga instruktioner i hur läroböcker och andra läromedel ska användas i undervisningen. Lärarna ser till att elever använder läroböcker och andra läromedel som är anpassade utifrån elevernas olika förutsättningar och behov. Lärarna ser till att eleverna får använda läroböcker och läromedel utanför lektionstid och uppmuntras använda dem utanför lektionstid för att befästa sina kunskaper.	Rektorn styr och leder arbetet så att eleverna får tillgång till ändamålsenliga läroböcker och andra läromedel. Rektorn tar ansvar för att lärarna är delaktiga i valet av läroböcker och andra läromedel. Rektorn skapar förutsättningar för ett gemensamt och medvetet arbete kring användning av läroböcker och andra läromedel för likvärdighet inom skolenheten, så att hänsyn tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn ser till att lärarna utvärderar hur läroböcker och läromedel fungerar i undervisningen i förhållande till elevers utveckling mot målen. Rektorn använder resultaten i skolans utvecklingsarbete.